

Као што се могло и очекивати, Србија је кренула у нови циклус девизног задуживања емитујући седмогодишње обвезнице у вредности од две милијарде евра. Обвезнице су емитоване на иностраном тржишту и купили су их страни кредитори по стопи приноса од 3,375 одсто. Стручна јавност је подељена на оне који мисле да ово задуживање говори о финансијској снази Србије, и на оне друге, који инсистирају да је Србија требало да се задужи код ММФ-а по нижој каматној стопи. Зачудо, нико (од утицаја) не доводи у питање потребу да се Србија задужује у иностранству.

Дубока финансијска криза нужно доводи до великог буџетског дефицита који се мора покрити задуживањем државе и то није спорно. Спорно је како ће се покривати буџетски дефицит и ко ће га кредитирати. Дефицит се може покрити на три начина, који се могу комбиновати. Један је да се држава задужи на домаћем финансијском тржишту, други је да се задужи код Народне банке Србије (НБС) и трећи – да се држава задужи код иностраних кредитора. (Директно задуживање државе код НБС је забрањено законом, али то није битно за контекст овог текста.)

Популарна теорија каже да задуживањем на домаћем финансијском тржишту држава гуши привреду тиме што узима новац који би отишао приватном сектору. Та теорија је увек климава, а у кризама је и бесмислена. Да се држава задужила код домаћих банака, она би само рециклирала новац који је позајмила и вратила би га привреди кроз програме помоћи. Ова врста наменског задуживања не само да не угрожава привреду, већ помаже да предузећа лакше дођу до кредита и да током кризе не буду препуштена само милости банака.

Друга могућност је да држава узме динарски кредит од НБС и да тим новцем помогне да се привреда одржи на ногама. Утицајни домаћи економисти овај метод сматрају недопустивим, уз тврдње да неминовно доводи до високе инфлације. Исто мисли и већина оних који имају више од четири разреда основне школе и приступ „Твитеру”.

Србија се сада одлучила за трећу могућност и позајмила је новац од страних кредитора, повећавајући тако не само јавни, већ и спољни дуг. Ако је циљ овог задуживања да се помогне привреди, како власт тврди, онда ће највећи део позајмљених евра, пре или

касније, бити откупљен новоштампаним динарима, који ће се усмерити предузећима и грађанима. Ту долазимо до занимљивог монетарног парадокса – новоштампани динари којима се откупљују еври и који подижу тражњу неће изазвати инфлацију. Али, када би та иста количина динара ушла на исто тржиште кроз кредит који би НБС дала држави, то би изазвало неописиве страхоте зато што... па зато што тако пише у књигама монетарних бајки за земље у развоју.

Зашто се Влада Србије определила за инозадуживање, за ту најскупљу и најризичнију варијанту, којом се економска будућност Србије додатно препушта вољи страних кредитора? Влада се није задужила у иностранству да би помогла привреди, како то тврде њени званичници и НБС. Да је то био циљ, држава је могла да се задужи динарски на један од прва два описана начина. Не, Србија се задужила како би попунила девизне резерве, које се убрзано празне. У априлу је НБС спискала 440 милиона евра како би сачувала курс, а с њим и илузију о економској моћи „најбоље” економије у Европи.

По ко зна који пут економска судбина Србије се подређује политици курса динара и интересима дужника и увозника. Цена се увек плаћа кроз велики раст спољног дуга, кроз стагнацију или мали привредни раст и кроз губитак економског суверенитета. На

крају тог пута пензије и плате би се поново могле смањивати како би се уштедео новац за отплату инокредита.

Погледајмо то с ведрије стране – ако се инозадуживање Србије задржи само на ове две милијарде евра, то неће бити страшно. Трошак задуживања који је Србија прихватила није превисок, а критика власти по том основу је некоректна и политички је обојена. Али...

Поновићу још једном, макар и узалуд – држава не би смела да се задужује девизно како би покривала динарска трошења

Србија би морала да одустане од одржавања курса динара на нивоу на којем је он данас. Трошкови такве политике већ су енормни и само ће расти. Последице прецењеног курса динара биле су видљиве и пре избијања кризе и у последње три године огледале су се у погоршавању трговинског и текућег биланса. С курсом динара какав је данас и у економској кризи ове дубине, поменути биланси само ће тонати у дубљи дефицит и изнудиће ново задуживање.

Поновићу још једном, макар и узалуд – држава не би смела да се задужује девизно како би покривала динарска трошења. Србија би морала опрезно да активира емисиони механизам НБС и да заборави монетарне мантре чији је једини циљ да неразвијене државе држе зависним од страних кредита и од туђе штампариије новца.

Економиста

<https://nkatic.wordpress.com/>

(Политика)